

Tajne vysvätený biskup
Ján Chryzostom Korec

Vďaka tajnej cirkvi výrazne
vzrástla účasť veriacich na púťach
v Levoči a iných miestach

80. roky

„Vy máte v rukách moc, ale my máme pravdu. Tú moc vám nezávidíme a netúžime po nej, nám stačí tá pravda. Lebo je väčšia a silnejšia ako moc. Kto však má v rukách moc, ten si myslí, že môže pravdu potlačiť. Zabiť. Alebo i ukrižovať. Ale pravda dosiaľ ešte vždy vstala i vstane z mŕtvych.“

Silvester Krčméry,
obhajoba 24. júna 1954 pred Vyším
vojenským súdom v Trenčíne

„Kde sa podarilo komunizmu zapustiť korene a začať vládnuť, tam sa snažil všemožne zničiť kresťanskú kultúru a náboženstvo až do samých základov... Vyháňal biskupov a kňazov, odsudzoval ich na nútené práce, strieľal ich a neľudsky vraždil; jednoduchých laikov, keď sa zastávali náboženstva, podozrieval, týral, prenasledoval, väznil a vláčil po súdoch.“

Pápež Pius XI., Encyklika Divini Redemptoris

REAKCIA KATOLÍCKEJ CIRKVI NA PRENASLEDOVANIE

V prípade katolíckej cirkvi prenasledovanie podnietilo vznik tzv. **tajnej, alebo podzemnej cirkvi**. Tajná cirkev zabezpečovala vykonávanie inak bežných náboženských aktivít, ktoré však museli zostať pred komunistickou štátnou mocou utajené. Jej najvýraznejšími osobnosťami na Slovensku boli tajný biskup Ján Chryzostom Korec, ktorý pracoval ako robotník. Jeho najbližšími spolupracovníkmi boli náboženský aktivisti Vladimír Jukl, Silvester Krčméry a František Mikloško. V tajnej cirkvi pôsobilo mnoho tajne vysvätených kňazov, ale aj kňazov, ktorým bol odňatý štátny súhlas. Vďaka pôsobeniu tajnej cirkvi začali v 70. rokoch vznikať po celom Slovensku malé náboženské krúžky, spoločenstvá, ktorých cieľom bolo udržiavať živú vieru prostredníctvom ilegálnych stretnutí pri modlitbách a čítaní Svätého písma. Spoločenstvá združovali prevažne mladých ľudí, ktorí vďaka nim prestávali mať strach z postihov totalitného režimu. Aj vďaka pôsobeniu spoločenstiev v 80. rokoch mimoriadne vzrástla účasť veriacich na tradičných náboženských púťach napr. v Levoči, v Nitre, či vo Velehrade na Morave. Veľký nedostatok náboženskej literatúry bol nahrádzaný vydávaním a šírením tzv. samizdatov, ilegálne vydávaných

textov a publikácií, či pašovaním literatúry zo zahraničia. Prejavom strachu z režimu u veriacich ľudí bolo aj takmer 300 tisíc podpisov získaných začiatkom roka 1988, pod petíciou za náboženskú slobodu. Predzvesťou väčšieho pohybu v spoločnosti sa stala Sviečková manifestácia, ktorá sa uskutočnila 25. marca 1988 v Bratislave. Získanie úplných náboženských slobôd priniesol veriacim až pád komunistického režimu v novembri 1989.

CHCEŠ VEDIEŤ VIAC?

Odporúčané webstránky:
www.upn.gov.sk; www.enrs.eu

EURÓPSKA SIEŤ
PAMÄŤ A SOLIDARITA

PRENASLEDOVANIE CIRKVI 1948 – 1989

Prenasledovaním cirkví na Slovensku v rokoch 1948 – 1989 sa označuje konanie komunistickej štátnej moci a všetkých jej zložiek namierené proti kresťanskému náboženskému svetonázoru a občanom, ktorí sa k nemu hlásili, ako aj obmedzovanie inštitucionálnych štruktúr kresťanských cirkví vo všetkých oblastiach ich života. Prenasledovanie sa v najväčšej miere dotklo katolíckej cirkvi, ako najväčšej. Postihlo však aj evanjelickú cirkev a. v., reformovanú kresťanskú cirkev a viaceré menšie cirkvi a náboženské spoločnosti.

od roku 1948

Komunisti pokladali cirkvi za nepriateľov budovania komunizmu

50. a 60. roky

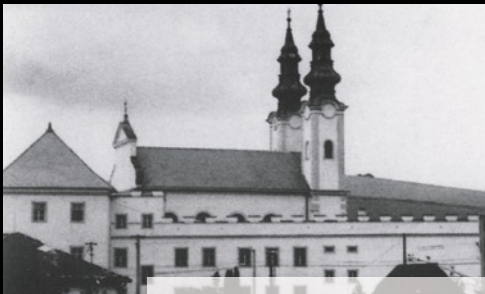
Veriaci občania boli často súdne perzekvovaní

70. a 80. roky

Náboženská literatúra musela byť na Slovensko pašovaná zo zahraničia...

apríl a august 1950

Kláštor v Podolínci sa stal jedným zo sústreďovacích kláštorov

50. a 60. roky

Bezpečnostné orgány zhabali cirkvám množstvo náboženských predmetov

70. a 80. roky

... alebo bola rozmnožovaná na cyklostyloch

DÔVODY PRENASLEDOVANIA CIRKVI

- hlboký rozpor medzi kresťanským a materialistickým svetozorom tvoriacim základ komunistickej ideológie;
- neúspešné pokusy komunistického totalitného režimu o ovládnutie cirkví, s cieľom ich neskoršej úplnej likvidácie;
- komunisti pokladali cirkvi za nepriateľov budovania komunizmu a vieru v Boha za prežitok, ktorý je zo spoločnosti potrebné odstrániť.

ZÁSAHY PROTI CIRKVÁM

V roku 1949 boli prijaté tzv. cirkevné zákony, prostredníctvom ktorých mohla štátna moc cirkvi úplne kontrolovať a rozhodovať o tom, ktorí kňazi budú môcť pôsobiť medzi ľuďmi. Porušovanie týchto zákonov sprevádzali prísne tresty. Vďaka prijatým zákonom štát v plnej miere prevzal aj financovanie cirkví, avšak so skrytým zámerom obmedzovať ich.

V noci z 13. na 14. apríla 1950 sa uskutočnila Akcia „K“ (kláštor), zameraná proti mužským rehoľiam. Následne, koncom

augusta 1950 Akcia „R“ (rehoľnícky), ktorá zasiahla ženské rehole. Tieto akcie znamenali zrušenie všetkých kláštorov a likvidáciu rehoľného života. Rehoľníci aj rehoľníčky boli násilne internovaní v niekoľkých tzv. sústreďovacích kláštoroch, ktorých režim bol podobný väzniciam.

Dňa 28. apríla 1950 zinscenovala štátna moc zlúčenie grécko-katolíckej cirkvi s pravoslávnu cirkvou. V skutočnosti však išlo o násilnú likvidáciu gréckokatolíckej cirkvi. Gréckokatolícki kňazi aj veriaci, ktorí „zlúčenie“ odmietali, boli prenasledovaní.

V júli 1950 boli vládnym nariadením zrušené diecézne bohoslovecké semináre. Na Slovensku bola ponechaná jediná katolícka bohoslovecká fakulta a kňazský seminár v Bratislave, s cieľom znížiť počet nových kňazov a usmerňovať ich výchovu.

V januári 1951 sa uskutočnil zinscenovaný súdny proces s katolíckymi biskupmi. Biskup J. Vojtášák bol odsúdený na 24 rokov väzenia. Biskupi P. Gojdič a M. Buzalka na doživotie. Neskôr boli na vysoké tresty odňatia slobody odsúdení aj biskupi V. Hopko a Š. Barnáš. Ďalší biskupi boli internovaní v domácom väzení.

V nasledujúcich rokoch bolo množstvo kňazov, príslušníkov rehoľ aj obyčajných veriacich súdených za aktívne vyznávanie a praktizovanie svojej viery, či pomoc ďalším prenasledovaným. Postihy zasiahli veriacich všetkých cirkví.

Štátna moc bojovala proti náboženským púťam i návštevnosti bohoslužieb rôznymi administratívnymi opatreniami. Vyučovanie náboženstva na školách bolo obmedzované, rodičia, ktorí prihlásili deti na náboženstvo boli zastrašovaní štátnymi úradmi aj v zamestnaní.

„Vysporiadanie sa s náboženskou otázkou“, teda faktické zavrhnutie náboženstva, sa stalo dôležitým kritériom pre štúdium na strednej, či vysokej škole alebo pre získanie lepšieho zamestnania a kariérny rast.

V roku 1968, v rámci obrodného procesu v spoločnosti, nastalo uvoľnenie protináboženského útlaku. Avšak v nasledujúcich rokoch, v období normalizácie, komunistická štátna moc opäť zaviedla veľmi tvrdý kurz voči cirkvám a veriacim.

V 70. a 80. rokoch bol aktívnym kňazom odoberaný štátny súhlas, takže nemohli pôsobiť v pastorácii. Mnohí veriaci aj kňazi boli súdení a väznení za pašovanie a rozširovanie náboženskej literatúry zo zahraničia, za organizovanie náboženských podujatí.

Všetky zásahy proti cirkvám a veriacim sa diali napriek tomu, že ústava Československej socialistickej republiky deklarovala všetkým občanom náboženskú slobodu.